

Algemeen Positief Advies voor werkzaamheden aan monumenten

Inleiding

Tussen het indienen van een aanvraag voor omgevingsvergunningen en de daadwerkelijke vergunning zitten al vaak zo'n 2 tot 3 maanden. En dat is erg lang. Omdat maar een klein deel van alle monumentenvergunningen die de gemeente Leiden behandelt grote invloed hebben op de monumentale waarden, is er een Algemeen Positief Advieslijst (APA) opgesteld. Hiermee kunnen de kleinere vergunningsaanvragen, waarbij het monument niet grootscheeps wordt veranderd, sneller worden afgehandeld.

Wat is dat, een Algemeen Positief Advies?

Alle vergunningen voor monumenten moeten worden voorgelegd aan de Welstands- en Monumentencommissie Leiden (WML). Vanaf het moment van agenderen tot het verslag van deze vergadering zitten al gauw enkele weken. Voor kleine wijzigingen is dit echter zonde van de tijd. Daarom is er door de WML een lijst vastgesteld met werkzaamheden die meteen akkoord zijn als deze in een vergunning zitten. Deze werkzaamheden kunnen dan door de monumentenadviseur worden afgehandeld. Op deze manier kan de vergunning sneller verleend worden.

En hoe werkt dat dan?

In de praktijk werkt dat zo:

Een monumenteneigenaar wil graag dun isolatieglas plaatsen. De eigenaar schakelt een bouwkundige in, die plannen maakt hiervoor. Bij het maken van de plannen gebruikt de bouwkundige de [Richtlijn isolatieglas bij monumenten](#). De vergunning dienen ze in via het Omgevingsloket Online.

De aanvraag komt binnen bij het Team Omgevingsvergunningen van de gemeente Leiden. De vergunningencoördinator vraagt de monumentenadviseurs van Erfgoed Leiden en Omstreken om advies. Zij zien dat de plannen gemaakt zijn volgens de Richtlijnen Isolatieglas. Zij controleren alle documenten of deze voldoen aan de eisen van het Algemeen Positief Advies van de WML. En als dat het geval is is het plan akkoord en kan de vergunning verleend worden door vergunningencoördinator.

De aanvrager ontvangt de vergunning en kan na de eventuele bezwaartermijn starten met het plaatsen van het dun isolatieglas om zijn pand te verduurzamen.

Een reguliere vergunning duurt meestal zo'n 8 (en bij verdagen tot wel 14) weken. Door op deze manier te werken kan deze termijn verkort worden tot een aantal weken.

En bij zonnepanelen?

Voor zonnepanelen geldt hetzelfde! Het APA gaat naast de richtlijnen voor puur monumenten ook over de welstandseisen voor zonnepanelen. Voldoet het plan aan de regels uit bijlage 2 van de Welstandsnota 2022, dan kan de vergunning zo'n beetje per omgaande verleend worden.

Waarom is het zo moeilijk verwoord?

Het APA is een advies van de WML. Zo'n advies hoort bij een vergunning. Een vergunning is een juridisch document, waardoor die vaak in wat ingewikkelder taal zijn opgesteld. Dit is om te voorkomen dat het advies op verschillende manieren wordt gelezen. De tekst

van het APA is ook gericht op (restauratie) architecten of bouwkundigen, wat betekent dat er ook veel vaktermen in staan.

Ik heb nog vragen, waar kan ik terecht?

Voor vragen over het APA of andere zaken rondom monumenten kunt u contact opnemen met de adviseurs van Erfgoed Leiden en Omstreken. U kunt een mail sturen naar info@erfgoedleiden.nl of bellen met 071-516 5355. Als het om een specifiek adres gaat, vermeld dat dan alstublieft in uw bericht!

Handige documenten

Werkdocument [isolatieglas bij monumenten](#).
Werkdocument [verduurzamen karakteristieke panden](#).
Werkdocument [binnenvoorzetramen bij monumenten](#).
Werkdocument [spouwmuurisolatie](#).
Werkdocument [richtlijnen bouwfysische analyse](#).
Werkdocument [buitenunits warmtepompen](#).

Nawoord

Het Algemeen Positief Advies is een leidraad voor aanvragers die zonder grote ingrepen een monument gaan onderhouden of veranderen. Wijkt een aanvraag af van deze APA dan zal per situatie worden beoordeeld of de monumentale waarden van het betreffende monument voldoende worden gerespecteerd.

Opgesteld door: Erfgoed Leiden en Omstreken
Laatste wijziging: 26-04-2023

Bijlage 1

Algemeen Positief Advies (APA) Welstand

Voor de hieronder volgende vergunningplichtige werkzaamheden in, aan of op een Rijks- of gemeentelijk monument heeft de Welstands- en Monumentencommissie Leiden op 15-02-2023 een algemeen positief advies (APA) gegeven. Voor de werkzaamheden die aan dit APA voldoen, kan door B&W Leiden een vergunning voor de activiteit bouwen worden afgegeven.

1. Zonnepanelen

- 1.1 Zonnepanelen en -collectoren welke voldoen aan de criteria zoals opgenomen in Bijlage 2, Zonne-energie in historische context, van de Welstandsnota 2020. Alleen indien goedgekeurd door de monumentenadviseurs van Erfgoed Leiden en Omstreken.
- 1.2 Dit is niet van toepassing als de constructie van het dak versterkt moet worden.

Algemeen Positief Advies (APA) Monument

Voor de hieronder volgende vergunningplichtige werkzaamheden in, aan of op een Rijks- of gemeentelijk monument heeft de Welstands- en Monumentencommissie Leiden op 16 juni 2021 een algemeen positief advies (APA) gegeven. Voor de werkzaamheden die aan dit APA voldoen, kan door B&W Leiden een vergunning voor de activiteit monument worden afgegeven.

1. Zonnepanelen

- 1.1 Zonnepanelen en -collectoren welke voldoen aan de criteria zoals opgenomen in Bijlage 2, Zonne-energie in historische context, van de Welstandsnota 2020. Alleen indien goedgekeurd door de monumentenadviseurs van Erfgoed Leiden en Omstreken.
- 1.2 Dit is niet van toepassing als de constructie van het dak versterkt moet worden.

2. Algemeen

- 2.1 Onderhoud met als doel het behouden van het bestaande materiaal. De werkzaamheden worden volgens de uitvoeringsrichtlijnen van de ERM uitgevoerd.
 - 2.1.1 Bij onderhoudsschilderwerk wordt het houtwerk licht opgeschuurd en loszittende verflagen worden verwijderd. Over het bestaande schilderwerk wordt een vocht regulerende verf (dampopen) aangebracht conform bestaand.
 - 2.1.2 In het geval van houtherstel worden de aangetaste delen tot op het gezonde hout verwijderd. Gaten kleiner dan 10cm³ worden met reparatiemortels op basis van kunststof dichtgezet. Grotere aantastingen worden aangescherfd met dezelfde houtsoort of gelijkend, waarbij de aanscherping afwaterend naar

- buiten toe loopt. Dezelfde houtsoort als bestaand wordt toegepast en de detaillering blijft conform bestaand.
- 2.1.3 Bestrijding van insecten en/of schimmels, waarbij het doel is verdere aantasting van de historische onderdelen tegen te gaan. Het aanbrengen van injectoren valt hier niet onder, hiervoor is wel advies van de WML nodig.
 - 2.1.4 Bij houtherstel blijven de bestaande demonteerbare houtverbindingen in stand.
 - 2.1.5 Herstel van stoepen waarbij het historisch materiaal behouden blijft. Historische afwerkingen blijven gehandhaafd. Gescheurde of gebroken onderdelen worden uitgenomen, hersteld en teruggeplaatst met een zelfde bevestiging als bestaand. Onderdelen die niet meer te herstellen zijn worden vernieuwd in dezelfde materiaalsoort, kleur, afmetingen en dikte als bestaand.
- 2.2 Het wijzigen van niet-monumentale elementen, wanden, structuren, badkamers en keukens. Bij deze ingreep gaat geen historisch materiaal verloren en de ingreep heeft geen grote gevolgen voor de historische structuur.
- 2.3 Ontmantelen van moderne afwerkklagen in een pand, waarbij enkel niet-historische afwerkingen worden verwijderd, zonder dat hierbij het achterliggende historisch materiaal wordt aangetast.
- 2.4 In bijzondere gevallen wordt advies ingewonnen bij de materie-expert van de RCE en/of de WML, zoals bij molens, kerkorgels, natuursteen, et cetera. Het gaat hier om werkzaamheden waarbij behoud van het bestaande materiaal en het werkzaam houden van de techniek voorop staan. Het wijzigen van het monument of het wijzigen van de techniek vallen hier niet onder. Het restaureren van een orgel valt bijvoorbeeld onder deze werkzaamheden, maar voor het plaatsen van een orgel is wel advies van de WML nodig.
- 2.5 Wijzigen van de kleurstelling van het exterieur van een monument op basis van een gedegen kleurhistorisch onderzoek. Dit kleuronderzoek moet voldoen aan de uitvoeringsrichtlijnen van de ERM.
- 2.6 Vernieuwen van moderne onderdelen zonder historische waarde voor een historisch passender uitvoering. Te denken valt aan het vernieuwen van pvc hemelwaterafvoeren in zink.

3. Gevels

- 3.1 Een proefvlak van onderstaande werkzaamheden moet ter plekke worden beoordeeld door de monumentenadviseur. Dit wordt opgenomen als voorwaarde bij het besluit.
- 3.2 Reinigen van de gevels met lauw water en zachte borstels of stoomreinigen onder lage druk.
- 3.3 Scheurherstel van metselwerk door middel van inboetwerk. De te gebruiken stenen en mortel voor het inboetwerk hebben dezelfde fysische en chemische eigenschappen (hardheid en samenstelling) als in de bestaande toestand. Uitgekomen intacte stenen dienen te worden hergebruikt. De te kiezen stenen en mortel zijn ook wat betreft uiterlijk (kleur, formaat en textuur) gelijk aan het bestaande werk.
- 3.4 Plaatselijk vernieuwen van voegwerk indien de voeg los ligt, verzand is, inmiddels is verdwenen of als de mortel door de hardheid van de mortel schade toebrengt aan het metselwerk. Dit is alleen van toepassing voor metselwerk waarvan de voeg breder is dan 2mm en er geen sprake is van schuurwerk of geslepen stenen. De voeg wordt verwijderd met gereedschap dat geen schade toebrengt aan het historisch metselwerk. De nieuwe voeg wordt uitgevoerd in dezelfde mortelreceptuur als bestaand (kalkmortel aanvullen met kalkmortel, cement met

- cement), in dezelfde voegvorm als het historische voegwerk dat nog aanwezig is en indien nodig bijgekleurd naar de kleur van het bestaande voegwerk.
- 3.5 Het vervangen van niet-historisch voegwerk dat schade aanricht aan de gevel wordt vervangen door een nieuwe voeg welke in mortelreceptuur, voegvorm en kleur aansluit bij de historische gevel. De voeg wordt verwijderd met gereedschap dat geen schade toebrengt aan het historisch metselwerk.
 - 3.6 Plaatselijk vervangen van loszittend pleisterwerk. De te gebruiken mortel heeft dezelfde fysische en chemische eigenschappen (hardheid, damp-open karakter en samenstelling) als in de bestaande toestand. De te kiezen mortel is ook wat betreft uiterlijk (kleur en textuur) gelijk aan het bestaande werk.
 - 3.7 Het vervangen van niet-historisch pleisterwerk dat schade aanricht aan de gevel wordt vervangen door een in samenstelling, kleur en textuur bij het pand passende mortel. Indien een vakverdeling in het stucwerk aanwezig is wordt deze opnieuw identiek aangebracht.
 - 3.8 Injecteren van woonhuisgevels waarbij onderzoek heeft uitgewezen dat er sprake is van optrekkend vocht. De injectie vindt plaats van binnenuit of onder het maaiveldniveau om vochtophoping in de begane grondvloerconstructie te voorkomen.
 - 3.9 Verwijderen van niet-historische onderdelen aan de buitenzijde van het monument. Te denken valt aan rolluiken, recente gevelarmaturen, moderne zonweringen, moderne reclames, losstaande moderne schuren en moderne aanbouwen. Voorwaarde is dat de onderdelen worden verwijderd zonder schade toe te brengen aan het historisch materiaal.
 - 3.10 Aanbrengen van gelaagd monumentenglas of dun isolatieglas in bestaande ramen. De ingreep wordt uitgevoerd conform de richtlijnen in het *Werkdocument isolatieglas in monumenten* van 27-02-2023 of recenter.
 - 3.11 Aanbrengen van achterzetramen, eventueel in een hulpkozijn, met dezelfde indeling als de ramen, waarbij de beleglatten bereikbaar blijven. En de tussenruimte wordt geventileerd met buitenlucht.
 - 3.12 Aanbrengen van zonwering in de vorm van screens of markisoettes, per venster geplaatst op het vlakke kozijn in de negge van de gevel, de vorm van het raam volgend. De kast met daarin het doek mag niet te ver uit de gevel steken en niet voor het glas uitsteken. Het doek wordt uitgevoerd in een kleur passend bij het pand. En de geleiderails en kast wordt uitgevoerd in de kleur van de kozijnen.

4. Daken

- 4.1 Kapotte dakpannen worden vervangen door tweedehands pannen in dezelfde vorm, afmeting, kleur en verwerking. Een dakpan verkeert in slechte staat als de nok ontbreekt, de dakpan gescheurd of sterk verweerd is en de levensverwachting kleiner is dan 15 jaar.
- 4.2 Aanpassen van bestaande met vergunning geplaatste dakramen, waarbij de ramen beter worden uitgelijnd en er geen sprake is van het aantasten van historisch materiaal. Het aantal dakramen blijft gelijk of wordt kleiner.
- 4.3 Het isoleren van daken aan de buitenzijde, waarbij de ingreep geen of beperkte gevolgen heeft voor het aanzicht. De goten zijn breed en diep genoeg zijn en het ophogen van het dak leidt niet tot afwijkende randaansluitingen op de gevels. Bij het isoleren van platte daken wordt de isolatie plaatselijk verjongd indien dit nodig is, zodat de ophoging aan het zicht onttrokken wordt.
- 4.4 Het aanbrengen van houten dakbeschot in het geval er sprake is van een onbeschoten kap.
- 4.5 Het aanbrengen van dampremmende folie onder de dakpannen.

- 4.6 Zonnepanelen en -collectoren welke voldoen aan de criteria zoals opgenomen in Bijlage 2, Zonne-energie in historische context, van de Welstandsnota 2020.
- 4.7 Dit is niet van toepassing als de constructie van het dak versterkt moet worden.
- 4.8 Het aanbrengen van een mos- sedumdak, die in opbouw (m.u.v. plantjes) niet boven de dakrand uitstekend en waarvoor indien het dak hiervoor niet constructief versterkt hoeft te worden.
- 4.9 Plaatsen van een ventilatiepan, indien deze in kleur, glansgraad en afmeting gelijk is aan de bestaande dakpannen.

5. Interieur

- 5.1 Stukadoren van ruimten die voorzien zijn van niet-monumentaal stucwerk. De te gebruiken mortel heeft dezelfde fysische en chemische eigenschappen (hardheid, damp-open karakter en samenstelling) als in de bestaande toestand, eventueel voorzien van isolerende korrels. De te kiezen mortel is ook wat betreft uiterlijk (kleur en textuur) gelijk aan het bestaande werk. Voorwaarde is dat er geen ingrijpende wijzigingen optreden in de aansluitingen met historische onderdelen, zoals stucplafonds en vensters.
- 5.2 Herstellen en fixeren van ongeornamenteerde stucplafonds met RVS schroeven en ringen aan de onderliggende constructie en het herstellen van scheuren met een krimprijke kalkmortel.
- 5.3 Verwijderen van verstorende verflagen van stucornamenten, indien nodig onder begeleiding van een bouwhistoricus.
- 5.4 Herstellen van vloeren waarbij het historisch materiaal behouden blijft. Historische vloerafwerkingen blijven gehandhaafd. Gescheurde of gebroken onderdelen worden uitgenomen, hersteld en teruggeplaatst met een zelfde bevestiging als bestaand. Onderdelen die niet meer te herstellen zijn, worden vernieuwd in een zelfde materiaalsoort, kleur, afmetingen en dikte als bestaand.
- 5.5 Aanbrengen van droogbouw vloerverwarming waarbij historische deuren en kozijnen niet worden ingekort en historische vloeren intact blijven.
- 5.6 Kleine wijzigingen in de indeling die geen gevolgen hebben voor historische waarden en zonder grote gevolgen voor de historische structuur.
- 5.7 Aanbrengen van (deur)openingen in wanden, waarbij de nieuwe openingen wat betreft hoogte en breedte zijn afgestemd op de bestaande openingen.
- 5.8 Het aanbrengen van (geïsoleerde) voorzetwanden en het brandwerend maken van wanden zonder gevolgen voor historische detailleringen en historische interieurelementen. Naast de historische waarden wordt er gekeken naar de bouwfysische gevolgen, indien nodig aan de hand van berekeningen.
- 5.9 Het aanbrengen van een isolerende of brandwerende afwerkvloeren zonder gevolgen voor historische detailleringen en historische interieuronderdelen en zonder gevolgen voor aansluitingen bij trappen. Naast de historische waarden wordt gekeken naar de bouwfysische gevolgen, indien nodig aan de hand van berekeningen.
- 5.10 Het isoleren van (begane grond)vloeren aan de onderzijde zonder gevolgen voor historische detailleringen of bijzondere vloerconstructies. Bij houten vloeren dient goede ventilatie van de kruipruimte in stand te blijven. Naast de historische waarden wordt gekeken naar de bouwfysische gevolgen, indien nodig aan de hand van berekeningen.

6. Groenstructuren (tuinen en parken)

- 6.1 Het voeren van groot onderhoud binnen de bestaande groenstructuur en met behoud van de kenmerkende materialen en beplanting.
- 6.2 Het plaatsen van ruimtelijke elementen als banken en prullenbakken binnen de bestaande structuur, welke in kleur en vormgeving passen bij de groenstructuur en/of het bestaande meubilair.
- 6.3 Het herstellen van paden conform de bestaande toestand.
- 6.4 Het herstellen van beschoeiingen conform de bestaande toestand.
- 6.5 Kleine wijzigingen in de groenstructuren die aansluiten op de historische structuur of eerdere ingrepen.